

SPANIEN SOLIDARITET

NYHETSBEKÄNNIS FRÅN FÖRENINGEN SPANISKSOLIDARITET MAJ 2015

Podemos är en vänsterradikal och systemkritisk folkrörelse

NÄRMARE 100.000 ANHÄNGARE TILL PODEMOS demonstrerade i Madrid den 31 januari. Det spanska vänsterpartiet har gått framåt kraftigt inför valet som hålls i slutet av året.

Podemos [Vi kan] bildades i mars 2014 av flera folkrörelser som hade växt fram i frustration över och protester mot nedskärningar och arbetslöshet i Spanien. Störst bland dem var den så kallade 15M-rörelsen, uppkallad efter den 15 maj 2011, när spontana tältläger och sittstrejker spred sig på Madrids och andra storstäders gator.

Några månader senare fick Podemos cirka 8 procent av rösterna i valet till EU-parlamentet 2014 och tilldelades fem mandat i Strasbourg. Partiet tillhör GUE/NGL-gruppen där bland annat svenska Vänsterpartiet och grekiska Syriza ingår.

PODEMOS HAR BESKRIVITS SOM VÄNSTERRADIKALT, anti-kapitalistiskt och EU-kritiskt. Men partiföreträdare vill inte prata om varken socialism eller socialdemokrati, utan kallar partiets politik för "radikal demokrati".

Hela Podemos organisation bygger på internet och sociala medier. De flesta orter i Spanien har en egen cirkel, en lokalförening där medlemmar träffas, men politiska debatter, val och partiprogram utformas på internet.

På webbsidan Plaza Podemos, Podemostorget, kan alla medlemmar lägga fram förslag, diskutera och rösta. Den som vill registrera sig som medlem behöver ett spanskt id-nummer och en mobiltelefon. Att registrera sig tar några minuter. På Plaza Podemos fastställdes listorna inför EU-valet och partiprogrammet inför Spaniens parlamentsval i slutet av året. Där valdes också Pablo Iglesias till partiledare. I det valet deltog runt 130.000 personer.

NÅGRA STÅNDPUNKTER I PODEMOS PARTIPROGRAM är 35 timmars arbetsvecka, medborgarlön, höjd minimilön samt maximilön, fri och gratis abort, privatiseringar endast efter folkets godkännande via folkomröstning, uppehållstillstånd till alla papperslösa, försvagade eller borttagna gränskontroller, straffbefrielse för ockupanter av tomma bostäder, möjlighet till förstatligande av privata företag enligt vissa riktlinjer, sänkta politikerlöner [Podemos fem EU-parlamentariker har sänkt sina månadslöner från 8.000 euro till 1.830 euro], all politik och alla protokoll ska vara offentliga, alla regioners rätt till självbestämmande – exempelvis Katalonien

och Baskien.

Delar av Podemos finns utanför Spaniens gränser. Nedskärningar i offentlig sektor har skapat en massarbetslöshet i Spanien och många spanjorer har tvingats söka sig utomlands för att försörja sig.

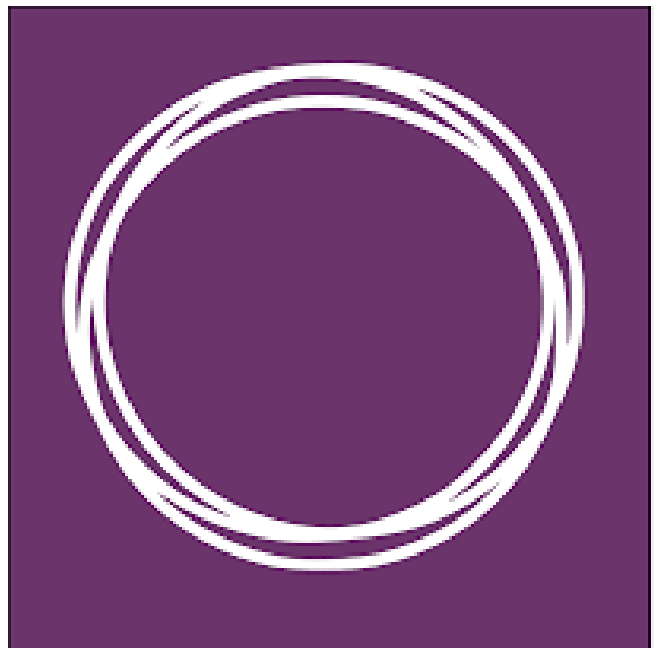
– Tusentals människor har drivits bort från Spanien på grund av de senaste årens ekonomiska politik. Högutbildade ungdomar tvingas resa utomlands för att jobba på hamburgerrestauranger. Det är ett mänskligt kapital som bara slösas bort, säger Juan Domingo Sánchez Estop från den belgiska Círculo Podemos Bruselas.

Även i Sverige har lokalföreningar börjat växa fram.

– Den spanska kolonin har vuxit i Sverige sedan krisen, säger Javier Rodriguez, medlem i den nystartade Círculo Podemos Estocolmo i Stockholm till Dagens ETC.

NÄSTA NATIONELLA VAL I SPANIEN PLANERAS ATT hållas i november 2015. I den senaste opinionsundersökningen, som publicerades i dagstidningen El País i januari, fick Podemos 28,2 procent och tog därmed förstaplatsen från de två partier, högerpartiet PP och socialdemokratiska PSOE, som har turats om att styra Spanien efter Francodiktaturen. I El País-mätningen fick PSOE 23,5 procent och PP 19,2 procent i väljarstöd.

HUGO [GÖSTA] TORSTENSSON

Podemos största parti i Spanien

EN AV ÖVERRASKNINGARNA I FÖRRA ÅRETS EU-parlamentsval var Podemos från Spanien. Ett nystartat parti med rötterna i den spanska indignados-rörelsen fick fem platser i EU-parlamentet och gick med i vänstergruppen GUE/NGL. Med 28 procent i senaste opinionundersökningen placerar sig Podemos i ledning.

Spanien har sedan 80-talet dominerats av högerpartiet Partido Popular [PP] och det socialdemokratiska Partido Socialista Obrero Español ([PSOE]. I takt med att Spanien infört EU:s åtstramningspolitik med stöd från både PP och PSOE har båda dessa partier tappat i stöd. Nu med ett Katalonien som hotar att lämna och skandaler inom PP har Podemos 28 procent, PSOE 26 procent och PP 21 procent.

Spanien har ett valsysteem som ger överrepresentation för de stora partierna och Spanien har val senast 20 december nästa år. Om varken PP eller PSOE kan bilda regeringen finns det risk för stor koalition för åtstramning, precis som konservativa och socialdemokrater gjort i Österrike och Tyskland.

MÅRTEN FJÄLLSTRÖM

Högern förlorade i Andalusien

SPANIENS REGERANDE HÖGERPARTI, PARTIDO Popular, tappade stort iregionalvalet i Andalusien [landets befolkningsrikaste region]. De tappade från 41 procent i 2012 års val till 27 procent i dag.

Socialistpartiet Pasok kommer fortsatt att styra Andalusien, men de lyckades dock inte säkra egen majoritet. Vänsterpartiet Podemos slutade på tredje plats med 15 procent av rösterna och tog därmed för första gången plats i ett spanskt parlament.

EVA-BRITT SVENSSON

Podemos värvar nya medlemmar

PODEMOS BEKRÄFTADE PÅ EN PRESSKONFERENS nyligen att Hervé Falciani går över till Podemos. Falciani har kallats bankvärldens Edward Snowden. Den 43 årige IT-experten ligger bakom en av de största bankkläckorna någonsin. Han arbetade på storbanken HSBC i Schweiz med att omorganisera bankens databas för att öka säkerheten. När han insåg att systemet, som det var organiserat, kunde bidra till skatteflykt föreslog han en förändring av systemet. Falcianis chefer var dock

inte intresserade. Det fick honom att på egen hand samla bevis mot misstänkta skattebrottslingar. När han började läcka information skapades "Swiss Leaks": tidernas största bankläcka. Registret innehåller mer än 100.000 personer från 200 länder. Fram tills nyligen var Falciani ledande medlem i det spanska Partido X.

Nu ryktas det i spanska medier att även den spanska domaren Elpidio José Silva är på väg att headhuntas till Podemos som justitieminister i en eventuell framtida regering. Silva blev känd när han lät häkta den tidigare direktören för Caja Madrid, Miguel Blesa. Högsta domstolen dömde dock domaren Silva för egenmäktigt förfarande, då den inte fann att det var motiverat att frihetsberöva Blesa. Silva dömdes till 17 och ett halvt års yrkesförbud. Bankdirektören Blesa gick fri efter att ha tillbringat 15 dagar i häkte.

MARCO JAMIL ESPVALL OCH ALEX FUENTES

Ny antiterroristlagstiftning i Spanien

SPANIEN HAR SEDAN 2004 I ETT ANTAL antiterrorlagar gradvis ökat myndigheternas befogenheter att genomföra förebyggande ingripanden mot potentiella terrorister, eller personer som misstänks ha samröre med potentiella terrorister.

Den 26 mars 2014 klubbade den spanska kongressen, som kontrolleras av högerpartiet Partido Popular, igenom en ytterligare skärpning av terrorlagstiftning

Den agen innehåller en del vaga formuleringar som kan användas i repressivt syfte. Bland annat kategoriseras internetbrottslighet i och med lagens genomförande som "terrorism", om dennas syfte kan stämplas som ett försök att införa ett "terrorillstånd", eller om den hotar den "offentliga freden". Att "vanemässigt" besöka hemsidor som kan klassas som "lämpliga för terrorister" kan ge ett fängelsestraff på två till fem år. Vad som kännetecknar "vanemässigt" definieras inte.

Samtidigt som lagen utvidgar terrorismbegreppet, utvidgas också vad som klassas som att "glorifiera terroristers handlingar". Att ge uttryck för sympati med terrorhandlingar, eller för dem som genomfört terrorhandlingar, ska kunna generera ett till tre års fängelse. Länkar på internet till "terroristklassat material" ska också kunna leda till inskränkningar på sökmotorer, beslag av datautrustning med mera.

Spanska Guardia Civil fängslade i den 13 mars 16 personer, varav 12 advokater, för anknytning till den baskiska separatistgruppen ETA. Operation Mate, som insatsen kallas, har mötts av stor upprördhet bland de baskiska nationalistorganisationerna

GUNNAR WESTIN

Fackliga ledare sätt i fängelse i Spanien

PROTESTERNA PÅ DEN SPANSKA arbetsmarknaden har tilltagit sedan regeringarna, oavsett om de befolkats av socialdemokratiska PSOE eller konservativa Partido Popular, genomfört antifackliga omvälvningar på arbetsmarknaden som gör det lättare för företag att sänka lönen, säga upp anställda och inskränka strejkrätten.

De två största fackliga centralorganisationerna är Confederation Sindical de Comisiones Obreras [CCOO] och Unión General de Trabajadores [UGT]. CCOO har varit närstående det krympande spanska kommunistpartiet och organiserar i huvudsak arbetare. UGT hade tidigare kopplingar till PSOE, men är i dag mer politiskt obundet. UGT är den fackliga centralorganisation som organiserar i särklass flest tjänstemän.

NÄR FINANSKRISEN UTBRÖT 2008 STYRDES Spanien av Socialistpartiet [PSOE], som därmed fick verkställa de diktat som Trojkan [EU-kommissionen, Europeiska centralbanken och IMF] ställde på landet för att få låna pengar. Mest påtagligt var den hårda åtstramningspolitiken. Eftersom euron inte kan devalveras återstod endast att sänka lönerna. Lönerna minskade följaktligen för de offentliganställda och pensionerna sänktes. Vidare höjdes pensionsåldern från 65 till 67 år.

2010 beslutade det spanska parlamentet, som nu dominerades av högerpartiet Partido Popular [PP], att omdana arbetsmarknadslagstiftningen ytterligare, därefter skedde samma sak igen 2012. Grunddragen i förändringen var att det blev enklare och billigare för

arbetsköpare att säga upp arbetskraft. Kollektiva uppsägningar ska inte längre kräva ett godkännande av arbetsmarknadsmyndigheter. En annan del av försämringen var att vidta möjligheten för arbetsköpare att använda olika former av tidsbegränsade anställningar.

SYFTET MED FÖRSÄMRINGARNA AV arbetsmarknads- lagstiftningen 2012 var att underminera kollektivavtalens innehåll och ställning genom att flytta dem från bransch- till företagsnivå. Konkret innebar detta att kollektivavtal på företagsnivå fick företräde framför avtal på nationell nivå eller branschnivå.

Slopandet av den så kallade "ultraaktivitets-principen" innebar att om arbetsmarknadens parter inte kom överens om ett nytt kollektivavtal så förlängdes det gamla automatiskt. Enligt den nya ordningen kan en sådan förlängning endast ske under ett år, därefter gäller inte det tidigare avtalet, dvs. det råder ett avtalslöst tillstånd. Enligt de beräkningar som har gjorts av de fackliga centralorganisationerna kan detta leda till att omkring en miljon arbetstagare kommer att förlora skyddet av kollektivavtal under de närmaste åren.

En konsekvens har blivit att allt fler arbetstagare saknar skydd av kollektivavtal. 2009 fanns det totalt 5.689 kollektivavtal [varav drygt 4.000 på företagsnivå] som sammantaget täckte 11,5 miljoner anställda. 2012 fanns 2.762 avtal [varav drygt 2.000 på företagsnivå] som totalt täckte 6,1 miljoner anställda.

Upphävandet av "ultraaktivitets-principen" var en av de centrala förändringarna som drevs igenom av den högerregeringen i februari 2012, men regeringen fick också understöd från EU-kommissionen som menade att en princip som automatiskt förlängde kollektivavtalen motverkade en ökad löneflexibilitet,

något Bryssel ansåg behövdes för att stärka Spaniens konkurrenskraft.

En annan förändring som försvagat facket positioner är att den "reformerade" lagstiftningen öppnar för att arbetsköpare kan frångå gällande kollektivavtal utan förnyade förhandlingar i de fall arbetsköparen kan uppge "ekonomiska, tekniska eller konkurrensmässiga" skäl för förändringen.

Andra delar i den antifackliga offensiven har varit borttagna ekonomiska stöd till de fackliga organisationerna och försvagad rätt till fackligt förtroendevalda att utföra delar av uppdraget på betald arbetstid.

Konsekvensen av den antifackliga lagstiftningen, som drivit igenom av socialdemokratiska PSOE och konservativa PP, har sammantaget blivit att maktbalansen på arbetsmarknaden har förändrats genomgripande och att de fackliga organisationerna har drabbats av en drastiskt försvagad ställning samtidigt som löntagarnas löne- och arbetsvillkor har eroderats. Detta förvärras ytterligare genom försämringar av a-kassan. Den nya ersättningen omfattar 33 dagars betalning per arbetat år före arbetslösheten och totalt sett högst 24 månaders a-kassa.

Enligt de fackliga företrädarna är den nyliberala omstöpningsen av den spanska arbetsmarknaden den främsta förklaringen till ökningen av antalet strejker, protester och demonstrationer under senare år

Myndigheternas svar har blivit ohämmad repression. Den konservativa regeringen skärpte 2013 lagstiftningen mot strejker, demonstrationer och andra protestaktioner genom förändringar i brottsbalken [artikel 315.3].

DEN 9 MAJ FÖRRA ÅRET GICK CCOO OCH UGT i landsomfattande protester mot de antifackliga omdaningarna som gör det lättare för företag att sänka lönen och säga upp anställda och mot den lagstiftning som de anser inskränker strejkrätten, dvs. artikel 315,3 i brottsbalken.

Runt om i Spanien har 300 fackligt aktiva åtalats den senaste tiden och riskerar fängelse eller höga böter. Minst 260 fackliga aktivister riskerar sammanlagt 120 års fängelse för att de demonstrerat och propagerat för strejkaktioner.

I Kantabrien, i norra Spanien, riskerar UGT:s lokala generalsekreterare María Jesús Cedrún böter på 3.000 euro. Enligt åklagaren har hon stört ordningen då hon under generalstrejken för två år sedan informerade arbetare på en industri om den pågående strejken.

På Mallorca riskerar en annan facklig ledare, Katiana Vicens, ett fyrfårigt fängelsestraff för sin roll i samma generalstrejk. Efter konflikter på fabriken Arcelor i Gijón [provinsen Asturias] har två strejkande blivit dömda till fem års fängelse och tre andra till fängelse i 3,5 år.

Jóse Alcazar, ledande medlem i CCOO och en av åtta fackligt aktiva i en arbetsplatskonflikt vid Airbus-fabriken i Getafe [Madrid] har dömts till 8 år och 3 månader i fängelse. De åtta [sju medlemmar i CCOO

och en i UGT] har dömts till sammanlagt 66 år i fängelse enbart därför att de deltog i en picketline-demonstration på fabriksområdet under generalstrejken 2010.

Alla anklagelser och domar till fängelse eller bötesstraff är grundade på den nya artikel 315.3 i den spanska brottsbalken.

– Vi ser det som att regeringen kriminaliserat protester och undergrävt strejkrätten, säger en källa på centralorganisationen UGT till Arbetet.

CCOO och UGT har initierat en kampanj med slagordet "Striking Is Not a Crime" och framfört önskemål om internationella solidaritetsaktioner. I USA har det bildats en stödorganisation som bland annat har skrivit protestbrev till den spanske ambassadören i Washington där de bland annat påpekar att strejkrätten garanteras av de ILO-konventioner som Spanien har ratificerat och därför kräver att alla fängelsedomar och bötesstraff omedelbart ska upphävas.

HUGO [GÖSTA] TORSTENSSON

Spanska facken säger nej till IMF

IMF ANSER ATT LÖNERNA I SPANIEN SKA sänkas med upp till 10 procent för att stärka konkurrenskraften. EU-kommissionären Olli Rehn stödjer idén. De spanska facken avisar förslaget rapporterar Affärsvärlden.

Trycket ökar på Spanien att få fart på ekonomin och minska den höga arbetslösheten, den nästa högsta i EU, efter Grekland. Spanien dras också sedan några år med ett besvärande stort budgetunderskott.

IMF anser att en kraftig lönesänkning är rätt medicin för att göra produktionen billigare och öka efterfrågan utomlands på spanska varor och tjänster, kort sagt, för att stärka konkurrenskraften. Ett alternativ till devalvering som, till följd av att euron infördes, inte längre är möjlig.

SPANISKA ARBETSGIVARE SKULLE SANNOLIKT välkomna en lönesänkning, men facken lär knappast skriva på nya överenskommelser med det innehållet i första taget. Kritiken är skarp från de båda stora centralorganisationerna UGT och CCOO.

– Befängt, det skulle bara förvärra situationen och utarma medborgare, skriver UGT på sin hemsida.

Toni Ferrer, sekreterare på UGT Acción Sindical [Facklig aktion], poängterar att reallönerna har sjunkit med 6,3 procent på tre år utan att ge positiva effekter på sysselsättningen. Tvärtom är 600.000 jobb färre sysselsatta i dag jämfört med 2010, samtidigt som vinsterna i företagen har stigit, enligt Ferrer.

Klimatet mellan de spanska parterna försämras just nu av att arbetsgivarna vill ha större möjligheter att omvandla heltid till deltid.

– De vill göra göra otryggheten i anställningen generell, säger CCOO på sin hemsida.

HUGO [GÖSTA] TORSTENSSON

Podemos – en parlamentarisk kraft eller ett vapen i kampen?

VID VALET TILL EU-PARLAMENTET I MAJ 2014 fick det nystartade spanska vänsterpartiet Podemos Partiet fick cirka 8 procent av rösterna tilldelades fem mandat i EU-parlamentet. Partiet tillhör GUE/NGL-gruppen där bland annat svenska Vänsterpartiet ingår. Teresa Rodriguez, aktivist i fjärde Internationalens spanska sektion Izquierda Anticapitalista, är en av Podemos ledamöter i EU-parlamentet.

Hur bygger ni Podemos efter valet till EU-parlamentet?

– Huvuduppgiften är att bygga en politisk organisation på politiska principer och ett demokratiskt funktionssätt, som kombinerar gräsrotternas självorganisation med virtuellt massdeltagande. Vi har å ena sidan mer än tusen självorganiserade cirklar och mer än 100.000 "medlemmar" som har anslutit sig via internet. Utmaningen är att skapa en demokratisk organisation som kan grunda sig både på organiserad bas och på den massiva deltagande av personer på internet. Detta är en process som kommer att avslutas i mitten av november, efter en två månader lång process som vi kallar "Podemos medborgarnarförsamling". Detta arbete sker parallellt med arbetet för parlamentarikerna i EU-parlamentet.

HUR KAN EU-ARBETET STÄRKA DEN antikapitalistiska kampen?

– För det första vill vi vara en röst för de sociala rörelserna i institutionerna. Alltså, jag arbetar i EU-parlamentets miljöutskott, tillsammans med ett femtiotal miljöorganisationen, för att stoppa attacker på miljön och stödja dessa rörelser för att vinna segrar. Som parlamentsledamot man har tillgång till information som gör det möjligt att förutse framtida attacker, och mobiliseringar som behövs. Därför var en av de första sakerna vi gjorde i EU-parlamentet att avslöja de hemliga förhandlingarna om det transatlantiska fördraget TRIPS. Den tredje aspekten är att säga nej inifrån en institution som försvarar finansväsende och banker.

Vad diskuterar ni just nu i Podemos?

– Huruvida Podemos framför allt ska vara en parlamentarisk kraft, med syfte att få inflytande, eller om huvudsyftet med organisationen är mobilisering och kamp? Debatten ligger i motsättningen mellan ambitionen att komma till makten genom val utan att ställa alltför specifika krav, och behovet av att precisera vårt program och vad vi står för. En del av ledarskapet ser en risk i att vi kan förlora röster om vi talar klarspråk.

– Det är också nödvändigt att stärka lokalorganisationernas makt. Detta är inte en etisk eller demokratisk fråga. Vi är i opposition till dem i partiet som tror att det räcker med digital delaktighet via internet, och inte vill utveckla direktdemokratin i cirklarna (basorganisationerna). Internet kan inte ersätta fysisk kontakt mellan människor när det gäller att skapa solidaritet och göra ett ingripande arbete.

HUR FÖRHÅLLER SIG IZQUIERDA ANTICAPITALISTA [IA, Antikapitalistisk Vänster] till Podemos?

– Vi ser Podemos som ett politiskt uttryck för ett djupt missnöje med det nuvarande systemet och en önskan om radikal förändring genom självorganisation och som ett massivt inträde för folket på den politiska scenen. Ur denna synvinkel försvarar vi ett parti som har sina rötter i folklig kamp, och som är ett verktyg för folklig självorganisation.

– IA kan bidra med viktiga erfarenheter till Podemos på grund av vårt arbete i sociala rörelser, och försöker göra det på ett osekteristiskt sätt. Den politiska strömning som IA representerar har mycket att bidra med till Podemos. Hur som helst kommer vi att klargöra vår inställning till Podemos vid vår nästa kongress som hålls i slutet av 2014, eller i början av 2015.

I Katalonien hålls det snart en viktig folkomröstning. Vilka ståndpunkter intar Podemos i den nationella frågan i den spanska staten?

– Det finns inga oklarheter här. Podemos försvarar rätten till självbestämmande i alla frågor som rör nationell, ekonomisk och social suveränitet.

MANU BICHINDARITZ

Hur uppstod Podemos?

PODEMOS (SVENSKA "VI KAN") ÄR ETT spanskt politiskt parti som uppstod i januari 2014 ur proteströrelsen mot korruption, nedskärningar och social ojämlikhet. En av partiets grundare och talespersoner är Pablo Iglesias Turrión, professor i statsvetenskap, skribent och TV-personlighet.

Podemos tar sitt avstamp i ett manifest med titeln "Mover ficha: convertir la indignación en cambio político" ["Flytta spelbjäsen: omvandla upprördheten till politisk förändring"] vilket publicerades den 13 januari 2014 i den digitala tidningen Público. Skriften underströk nödvändigheten att omformulera de gångna årens protester i ett politiskt alternativ med sikte på att ta plats i det europeiska parlamentet efter valet fem månader senare. Manifestet skrevs under av knappt trettio journalister, kulturpersonligheter, akademiker och aktivister. Pablo Iglesias Turrión hörde inte till de personer som skrev under manifestet men likväl förklarades han till en av rörelsens talespersoner.

PODEMOS HAR BESKRIVITS SOM VÄNSTERRADIKALT, anti-kapitalistiskt och EU-kritiskt och jämförts med det grekiska partiet Syriza. Partiet strävar efter att implementera en gräsrotsdemokratisk strategi i utformningen av sin politik, partiprogrammet utvecklades i diskussion med tusentals deltagare och kandidaterna till EU-parlamentet nominerades i öppna omröstningar.

I partiprogrammet ingår punkter som 35-timmars arbetsvecka, medborgarlön, höjd minimumlön samt

införandet av en maximumlön, regel att privatiseringar endast ska vara godkända efter folkomröstningar, krav på uppehållstillstånd till alla papperslösa, straffbefrielse för ockupanter av tomma bostäder, möjlighet till förstatligande av företag enligt vissa riktlinjer, nedmontering av gränskontroller, regel att politiska möten och protokoll ska göras offentliga enligt ett antikorrupsionsprogram samt förespråkande av regioners rätt till självbestämmande, till exempel Katalonien och Baskien.

ETABLERADE PARTIER HAR ANKLAGAT PODEMOS för populism och för att söka enkla lösningar på komplexa problem. Partiet har emellertid också kritiserats från bokstavsvänstern för att vara för marknadsanpassat och pro-kapitalistiskt.

Partiets popularitet har sedan våren 2014 stigit kraftigt i väljarundersökningarna och låg i slutet av 2014 på liknande nivåer som de största spanska partierna PP och PSOE. I senare mätningar är Podemos det största partiet. Nästa nationella val i Spanien planeras att hållas i november 2015.

En sak är i alla fall säker. Podemos har, tillsammans med andra små vänsterpartier, redan rejält skakat om det tvåpartisystem som dominerat spansk politik fascistdiktaturens sammansbrott i mitten på 70-talet. PP och PSOE tog knappt hälften av rösterna. Mot över 80 procent förra EU-valet.

"Spanien är på väg mot genuin politisk pluralism. Det är en demokratisk återfödelse", summerar journalisten Petter Larsson i Sydsvenska Dagbladet [16 juni 2014].

JAN-ERIK GUSTFASSON

Den fascistiska Francoregimen

PÅ 1910-TALET HADE ANARKISTERNA HADE VUXIT sig starka. För att förhindra ett anarkistiskt maktovertagande tog general Miguel Primo de Rivera, med kung Alfonso XIII:s stöd, makten i en militärkupp 1923 och införde diktatur. När depressionen drabbade Spanien 1929 vände sig folket mot regimen. Primo de Rivera tvingades avgå 1930. Samma år bildade republikaner och socialister en allians, som i kommunalvalen 1931 fick majoritet i alla större städer. Alfonso XIII avgick och republik utropades.

TROTS MASSARBETSLÖSHET OCH EKONOMISK stagnation försökte den republikanska regeringen genomföra sociala reformer. Bland annat Katalonien gavs självstyre. Men åren i början av 1930-talet präglades av social oro, strejker, våldsamma partimöten, antikyrkliga aktiviteter och ständiga regeringskriser.

Efter valet 1936 övertogs makten av en folkfrontsregering, som bestod av republikaner på vänsterkanten, syndikalister, socialister och kommunister. Koalitionen kunde dock inte upprätthålla den allmänna ordningen. Falangistpartiet, grundat efter fascistiskt mönster, fick ökat stöd. Mordet på monarkisten José Calvo Sotelo i juli 1936 utlöste en länge planerad militärkupp. Den halvlyckade kuppen – många militärer var fortfarande regeringstroga – blev startpunkten för det spanska inbördeskriget.

REGERINGEN, SOM DELADE UT VAPEN TILL arbetarmiliser, hade övertaget i början. Men ledningen var splittrad och snart upphörde rättsstaten att fungera. Nationalistisidan, ledd av general Francisco Franco, hade bättre sammanhållning. Hösten 1936 utsågs Franco till statschef med diktatorisk makt och kallades el caudillo (ledaren). Han understöddes både ekonomiskt och militärt av Nazityskland och det fascistiska Italien, medan folkfrontsregeringen fick hjälp från Sovjetunionen. På regeringssidan kämpade även internationella brigaden, cirka 40.000 utländska frivilliga, bland dem omkring 500 svenskar.

Den 1 april 1939 upphörde kriget efter en fullständig seger för Francosidan. Hundratusentals människor hade då dödats. Efter kriget avrättades cirka 200.000 människor som stött motståndarsidan.

EFTER ANDRA VÄRLDSKRIGET, DÄR SPANIEN INTE deltog, krävde segrarmakterna en demokratisering av landet, som dock förblev en centralstyrd diktatur. Spanien var isolerat internationellt och blev 1955 medlem i FN.

Franco stödde sig på militären och Nationella rörelsen [Movimiento Nacional] som utvecklats ur Falangistpartiet. Den katolska lekmanorden Opus Dei fick från 1960-talet ett allt större inflytande. Katolska kyrkan stödde först regimen men började efterhand propagera för social rättvisa. Oppositionen

mot Franco var dock svag. Trots hårt förtryck accepterades regimen passivt av stora delar av folket. Besvikelsen var stor över att republiken misslyckats med att skapa demokrati under 1930-talet. Det ekonomiska uppsvinget i början av 1960-talet gjorde att spanjornas levnadsstandard förbättrades. Några förutsättningar för väpnat motstånd fanns inte.

Det enda undantaget fanns i Baskien, där studenter 1959 bildade separatist- och motståndsrörelsen ETA. 1973 mördade ETA premiärminister Luis Carrero Blanco, utsedd av Franco till att föra diktaturen vidare.

HUGO (GÖSTA) TORSTENSSON

Det tudelade Spanien

DEN FOLKLIGA ENTUSIASMEN UTMANAR DET politiska Spanien på två sätt: Den skakar det grepp de två maktbärande partierna, högerpartiet PP och det "socialistiska arbetarpartiet" PSOE har haft över de spanska väljarna. Den utlöser ständigt allt starkare krav på regionalt självstyre, inte bara i Katalonien, Baskien och Galicien, men också i de flesta andra regioner.

Det första slagordet var: "Vi vill inte vara i händerna på politikerna och bankcheferna". Efter vart har proteströrelsen utvecklat sig till en samhällskritik, som går långt utöver de konkreta protesterna. De indignerade [Los Indignados] rasar mot den ansiktslösa elitens makt. De vill ha en demokrati som de kan tro på, och reagerar på ett hänsynslöst samhälle som inte längre har plats för ungdomen.

OCH DET VIKTIGASTE. STÄNDIGT NYA KOLLEKTIVA former av reaktion uppstår, som "Rörelsen för de skuldsatta", liksom många protester inom enskilda sakområden. De använder sig av olika färger för att visa på mångfalden, och för att stryka under att de är delar av samma spektrum av protester. Grönt står för utbildning, vitt står för hälsa, orange för socialPOLITIK och rött för pensionärer.

Den mångsidiga proteströrelsen har i huvudsak varit icke våldsam. Men det finns både provokatörer och små grupper som kan utnyttjas av massmedia, så att regeringen kan slå tillbaka. Den brukar våldsinslag som en grund för att kriminalisera protesterna.

Det senaste är den lag som definierar 55 konkreta handlingar som olagliga, och som kan leda till böter på flera miljoner kronor.

Inbördeskriget 1936-39 och den långvariga terrorregimen under Franco grundlade det som kallas "de två Spanien". Det finns ett "svart" Spanien och ett "rött" Spanien, som båda är en följd av inbördeskriget, med liten kontakt på tvären.

Inbördeskriget utlöste och befäste motsättningar som finns kvar än idag. Under striderna var det kraftiga inslag av både svart och röd terror. Den svarta terrorn var långt mera omfattande och systematisk än den röda, men efter vart konkret exempel bekräftades

fruktan och hatet mot den andra sidan.

Efter andra världskriget och efter att Franco från 1947 kände sig trygg i sadeln och det internationella samhället slöt ögonen fortsatte trakasserier och våld mot motståndarna från inbördeskriget. Det finns inga öppna arkiv över hur många som drabbades.

HÖGERPARTIET PARTIDO POPULAR [PP] ÄR EN indirekt efterföljare till falangisterna under Franco. Men Rajoyregeringen håller fast vid "neutraliteten" i stillhetspakten, den som i praktiken lägger lika stort ansvar på båda parterna i inbördeskriget.

Krisen har förstärkt denna tudelning av det spanska samhället och accelerera den. Rajoyregeringen spelar ett högt spel när den ständigt fortsätter utmana både den demokratiska entusiasmen i gräsrotsrörelserna och självständighetskraven från katatonier och basker. Och insatsen blir ännu högre när regeringen nu inför en terror för styrning av samma slag som Franco-regimen byggde på.

JAN-ERIK GUSTAFSSON

Motståndskampen i Spanien

DET NYA FOLKLIGA UPSVING SOM SKETT I Spanien de senaste åren utmanar det politiska Spanien på två sätt:

Det drabbar det grepp som de etablerade partierna, högerpartiet PP och socialdemokratiska PSOE, haft över de spanska väljarna.

Det utlöser allt starkare krav på regionalt självbestämmande, inte bara från Katalonien, Baskien och Galicien, utan även från flera andra regioner.

Den första parollen var: "Vi är inte varor i händerna på politiker och bankirer." Efterhand har en proteströrelse utvecklats med samhällskritik, som går långt utöver de speciella protesterna. "Indignados" rasar mot den ansiktslösa makteliten, "Democracis real ya" vill ha en demokrati de kan tro på, "Jóvenes sin futuro" talar om ett hänsynslöst samhälle utan plats för ungdomar.

OCH VIKTIGAST AV ALLT: STÄNDIGT NYA KOLLEKTIVA former av protest uppkommer, till exempel "rörelsen för skuldoffer", och de många sektorprotesterna i form av "tidvattenrörelser". De använder färger för att visa rörelsernas mångfald och att på samma gång visa att de är en del av samma protestspektrum. Grönt för undervisning, vitt för hälsovård, orange för den sociala sektorn, rött för pensionärer.

Dessa proteströrelser har huvudsakligen varit ickevåldsamma. Men det finns både provokatörer och smågrupper som ger bilder i media. Därmed slår regeringen tillbaka. Användandet av våld ger anledning att kriminalisera massprotester. Det senaste är den lag som definierar 55 specifika åtgärder som olagliga, och kan leda till böter på miljontals kronor.

Inbördeskriget 1936-1939 och den utdragna terroristregimen under Franco har myntat uttrycket "de båda Spanien". Två skilda rum låter klumpigt på vårt språk – man talar om ett "svart" Spanien och en "rött" – en direkt förlängning från inbördeskriget - med föga kontakt sinsemellan. Inbördeskrig utlöser och konserverar varaktiga motsättningar.

Under inbördeskriget fanns både röd och svart terror. Den svarta terrorn var långt mer omfattande och systematisk än den röda. Nya exempel bekräftar farhågor och hat mot den andra sidan.

EFTER ANDRA VÄRLDSKRIGET, OCH EFTER DET ATT Franco 1947 börjat känna sig säker nog på att det internationella samfundet skulle blunda, fortsatte avrättningar av motståndare i inbördeskriget. Det finns inga öppna arkiv som kan berätta om antalet offer.

De fallna Francoanhängarna fick iögonfallande begravningar och minnesmärken. [General Franco står själv som staty i en spansk enklav i Marocko.] De som dog i kampen mot Franco har tills nyligen varit "okända fall". Enligt Amnesty International ligger 114.266 dödade oidentifierade i massgravar.

Efter Francos död 1975 upphörde hans regim i skydd av en "tystnadspakt", som även kommunistpartiet deltog i. Den innebar att ingen ska dömas för övergrepp – varken på den svarta eller från den röda sidan. Som motivering angavs att detta var en förutsättning för att övergången till demokrati skulle gå så smidigt som möjligt.

EVA-BRITT SVENSSON

Frihetskampen i Baskien fortsätter

ETA (BASKIEN OCH FRIHETEN, EUSKADI TA Askatasuna) grundades 1959 av en grupp studenter. Det var från början en underjordisk motståndsrörelse som kämpade för baskisk självständighet, främst genom propaganda och utbildning i baskiska, som var förbjudet under diktaturen. 1968 utförde ETA sitt första politiska mord. Fem år senare mördade ETA den spanske premiärministern Luis Carrero Blanco, av Franco utsedd till blivande regeringschef. Även de som motsatte sig våldsmetoderna hade svårt att fördöma mordet, eftersom det satte stopp för Francos planer på att föra diktaturen vidare efter sin död.

EFTER FRANCOS DÖD 1975 BLEV BASKIEN DEN region som fick störst självstyre och ETA började successivt förlora sitt breda stöd. Separatisterna betraktade uppgörelsen om självstyre som förräderi.

År 1995 utförde ETA ett mordförsök på den dåvarande oppositionsledaren José María Aznar. När Aznar och hans Folkparti [PP], som har sina rötter i Franco-diktaturen, året därpå kom till makten inledde separatisterna en våldsoffensiv mot PP:s politiker i Baskien. ETA såg PP som en arvtagare till Franco-diktaturen och inledde en offensiv mot partiets lokalpolitiker i Baskien.

Sommaren 1997 kidnappades och mördades en ung PP-politiker. Till exempel.

I september 1998 utlyste ETA sin första vapenvila och en fredsprocess inleddes, men drygt ett år senare avbröt ETA vapenvilan då regeringen inte ville diskutera självständighet.

Efter terrorattackerna mot USA i september 2001 stämplades ETA som en terroristgrupp av EU.

Innan ETA:s politiska gren, Batasuna [Enhet], förbjöds 2003 fick partiet runt 10–20 procent av rösterna i valen. Batasuna var en koalition av vänstergrupper, som krävde ett självständigt Baskien och tog inte avstånd från ETA:s terror.

Även om de flesta basker var emot ETA:s väpnade aktioner ville en majoritet utöka självstyret. Störst stöd hade det moderata Baskiska nationalistpartiet [PNV], som inte kräver självständighet.

ETT HALVÅR EFTER ATT FRANSK POLIS GRIPIT ETA:S högste politiske ledare, tillsammans med närmare 20 andra misstänkta ETA-medlemmar, bjöd socialistregeringen våren 2005 in ETA till dialog, förutsatt att rörelsen tog avstånd från våld. I november samma år inleddes i Madrid den största rättegången hittills mot ETA. Två år senare dömdes 47 personer till fängelse för terrorrelaterade brott.

I mars 2006 utlyste ETA en permanent vapenvila. Självständigheten skulle enligt rörelsen nu uppnås med demokratiska medel. Den spanska regeringen gav i juni klartecken för samtal med ETA. Men dialo-

gen hade knappt hunnit börja innan ETA sprängde en bomb vid Madrids flygplats. Två personer dödades och regeringen avbröt fredssamtalen.

En ny våldsvåg följde med flera offer. ETA hade dock försvagats genom ännu en rad gripanden av ETA-ledare i samarbete med fransk polis.

Tidigare Batasunamedlemmar bildade 2011 ett nytt parti, Sortu, och sade sig ta avstånd från allt våld. Det var ett historiskt viktigt steg och allt fler vågade tro att den väpnade konflikten var över. När Högsta domstolen förbjöd Sortu att delta i lokalvalet i maj 2011 bildades en ny separatistallians, vänsterinriktade Bildu, av ett par legala separatistpartier och av oberoende kandidater. Men även Bildu förbjöds av Högsta domstolen att ställa upp i valet eftersom det ansågs vara en täckmantel för ETA och Batasuna. Bildu överklagade förbudet till konstitutionsdomstolen, som ett par veckor före lokalvalet förklarade Bildu legalt och gav grönt ljus till alliansens kandidater, som tagit avstånd från våld.

VALET BLEV EN ÖVERRASKANDE FRAMGÅNG för Bildu, som fick 26 procent av rösterna i Baskien. Nationalistpartiet PNV fick fler röster än Bildu, men Bildu vann flest mandat i Baskien. Organisationer för den väpnade offer ansåg att separatisternas valframgång var en seger för ETA, medan Bildus egna ledare menade att baskerna valt den politiska vägen mot självständighet och att ETA därmed tillhörde det förgångna.

I oktober 2011 meddelade ETA i en skriftlig kommuniké att man upphör med sin militära aktivitet. Omkring 830 människoliv, de flesta poliser, militärer samt politiker men även civila, hade då krävts i ETA:s mer än 40-åriga väpnade kamp.

Regionvalen i oktober 2012 blev en framgång för de baskiska nationalisterna och separatisterna. PNV blev störst med 27 mandat och Bildu tog 21, tillsammans en klar majoritet bland de 75 ledamöterna i regionparlamentet. Därmed hotades PSOE:s och PP:s koalition.

ETA sade sig berett att diskutera en upplösning av sin organisation, på villkor att de ETA-medlemmar som satt fängslade i Spanien flyttades till baskiskt område. Regeringen i Madrid svarade att man endast accepterade en ovillkorlig upplösning av ETA.

I DECEMBER 2013 FÖRKLARADE FÄNGSLADE ETA-medlemmar att de skulle erkänna det spanska rättsväsendet. Tidigare har de avisat rättegångar och domar mot sig och betraktat sig som politiska fångar. De förklarade också att de insåg den smärta som ETA:s våld har orsakat.

Den 21 februari 2014 meddelade internationella inspektörer att awapningen av ETA hade inletts och att en del av dess vapen hade "tagits ur bruk". Internationella verifikationskommissionen ([VC] som inspektörerna kom ifrån bestod av före detta politiker och diplomater, en grupp som dock inte hade erkänts av den spanska regeringen.

HUGO [GÖSTA] TORSTENSSON

Sydeuropa utmanar nedskärningspolitiken

Bryssel, onsdag i tidig februari. Med en åtta meter hög uppblåsbar trojansk häst protesterar aktivister mot TTIP-förhandlingarna mellan EU och USA. I Bryssel finns också Lola Sánchez Caldentey, en av de fem EU-parlamentarikerna från spanska Podemos och en skarp kritiker av TTIP. I ett samtal över Skype berättar hon om sin involvering i partiet som enligt opinionsmätningar nu är Spaniens största.

Hur blev du en del av Podemos?

– Jag började jobba som lärare efter mina studier i statsvetenskap, men när krisen kom 2009 fick jag sparken. Jag reste utomlands till Island, Skottland, Irland och vidare till USA – där jag till och med jobbade illegalt under en period. Samtidigt längtade jag tillbaka, och jag återvände till Spanien med idén att driva en hantverksbutik. Tyvärr bar det sig inte, och istället jobbade jag som servitris.

– En kväll när jag surfade runt på internet såg jag ett klipp med Pablo Iglesias. Han pratade om idén med Podemos, och jag tänkte att det här är rätt tidpunkt. Vi har manifesterat på gatorna men inget har förändrats, vi behöver göra politik själva. Så jag började organisera i min stad Cartagena i södra Spanien under januari förra året. Metoden har varit att skapa cirklar av intresserade människor som blir ett mötesforum där vi pratar politik och formar förslag. På det här viset

startades Podemos snabbt i en rad städer och orter över Spanien, med hjälp av digitala verktyg.

– Vi bestämde oss för att ställa upp i EU-valet för att se vad som kan hända, hur folket skulle reagera. Min cirkel föreslog att jag skulle ställa upp, och jag blev framröstad som fyra på Podemos lista. När valdagen kom förväntade vi oss ett mandat, men fick fem! Jag vaknade på valdagen som servitris, och på kvällen gick jag och la mig som EU-parlamentariker.

– En viktig grund till Podemos finns i det politiska uppvaknandet genom 15M, proteströrelsen mot nedskärningar och för riktig demokrati. ”De representerar inte oss” var det vanligaste slagordet. Om politiker inte kan representera oss, vad ska vi göra? Vi behöver själva ta över – det är den idén som har varit vägledande för Podemos.

DU HAR SNART VARIT EU-PARLAMENTARIKER I ett år, vilka politiska frågor fokuserar du på?

– I utskottet för utveckling är jag med för att påverka inriktningen. EU:s politik för ”utveckling” handlar idag om att skapa förutsättningar för finansiella intressen och europeiska företag i utvecklingsländer. Utvecklingspolitiken blir i praktiken ett verktyg för näringslivspolitik, och det här hänger ihop med utskottet för internationell handel som jag även är med i. EU är idag en maskin som skapar nya frihandelsavtal för att främja europeiska företags intressen runt om i världen.

AUGUST NILSSON

Spaniens regering fruktar Podemos

I FÖRHANDLINGARNA MED DE ÖVRIGA euroländerna upptäckte Greklands premiärminister Alexis Tsipras snabbt att grekerna är isolerade och ensamma när det gäller kampen mot den nedskärningspolitik som Bryssel och Berlin kräver.

Därför drömmer många greker nu att det fräscha och framgångsrika Podemos vinner valet i Spanien. Det kommer att fördubbla antalet euroländer som vill göra slut på de senaste årens attacker mot nationella välfärdsstater.

Grekland vill få Spanien med i laget. Men för närvarande är spanjorerna grekernas värsta fiender.

FÖR ATT KVÄSA VÄNSTEROPTIMISMEN HEMMA gör den spanska högerregeringen Mariano Rajoy nu allt man kan för att sabotera för den grekiska Syrizaregeringen.

– Spanien vill störta oss. Efter långa och extremt tuffa förhandlingar slöt Grekland i februari ett nytt, tillfälligt avtal med sina fordringsägare – EU, Internationella valutafonden och Europeiska centralbanken. Enligt Tsipras möttes grekerna med stor fiendlighet, inte minst från andra krisländer som Spanien och Portugal.

– Vi hade emot oss en axel av makter [...] som leds av regeringarna i Spanien och Portugal, som av uppenbara politiska skäl försökte omintetgöra förhandlingarna, berättade Tsipras för sina partimedlemmar.

– Deras plan var och är att slitans ut, vältas eller bringa vår regering till villkorslös kapitulation innan vårt arbete börjar bära frukt och innan det grekiska exem-

plet påverkar andra länder [...] och framför allt inför valet i Spanien.

Både Spanien och Portugal har under de senaste åren har också gjort stora nedskärningar. Flera analytiker tror nu att regeringarna fruktar att Grekland kan visa att den politik de har genomfört och smärtan den har skapat har varit felaktig och onödigt.

Relationerna mellan Spanien och Grekland blev ännu mer spänd när Spaniens finansminister Luis de Guindos har hävdade att Grekland nu förhandlar om ett tredje lånetpaket med trojkan. Sådana rykten gör livet ännu svårare för den grekiska regeringen. Syriza har lovat att granska sitt avtal med trojkan, och har upprepade gånger sagt att de inte kommer att ta upp nya lån.

TSIPRAS HAR FÖRSÖKT SÄLJA GREKLANDS NYA affärer som en seger och ett andrum. Grekernas motståndare dock försökt skildra avtalet som en grekisk kapitulation. En av de första att presentera överenskommelsen som ett nederlag för den grekiska vänsterregeringen var Spaniens premiärminister Rajoy.

– Syriza har fått veta att deras förslag inte kan godtas, och Syriza måste säga att de håller fast vid sina åtaganden, sade Rajoy om avtalet.

Rajoy har goda skäl att önska att Syrizas projekt kollapsar. Spanien kommer att under 2015 genomföra lokala val i sina 17 regioner, före parlamentsvalet som ska hållas i november eller december.

Vänsterpartiet Podemos, som leds av sociologiprofessorn Pablo Iglesias har under drygt ett år växt till att bli landets största politiska parti. Vid de senaste mätningarna har Podemos runt 28 procent, sju

procentenheter mer än Rajoys folkparti. Iglesias har reagerat positivt på avtalet Grekland har tecknat med sina fordringsägare.

– Det är något som vi kan fira. Äntligen finns det en regering i Sydeuropa som förhandlar och inte bara lyder, sade Iglesias.

Precis som Syriza vill Podemos bryta med nerskärningspolitiken och ta en stor uppgörelse med det sätt på vilket den rika eliten har sett till att vanliga människor har offrats i den ekonomiska krisen.

SPANIEN ÄR INTE PÅ SAMMA SÄTT SOM Grekland bundet av ett krisprogram, utan kan finansiera sig genom tillgången till marknaderna. Det skulle göra det lättare för Podemos att genomföra sin politik om de skulle komma till makten.

Men den ekonomiska politiken alla länder i euroområdet är fortfarande i hög grad bunden av EU:s strikta budgetregler. EU:s ledare anser klart att det inte finns utrymme för att vänsterpolitik skall praktiseras inom euroområdet.

EU:s president Jean-Claude Juncker sade i en intervju med den spanska tidningen El País nyligen att politiska partier Syriza och Podemos ”inte är förenliga med de europeiska reglerna.”

EIRIK GRASAAS-STAVENES

Det kan bli nyval i Grekland

Den grekiska regeringen ledd av vänsteralliansen Syriza förhandlar sedan februari med Eurorådet [euroländernas finansministrar] och Brysselgruppen [EU, ECB och IMF] om villkoren för en förlängning av landets så kallade krislån.

Men gång på gång har förhandlingarna strandat, främst på grund av den grekiska regeringens orubbliga motstånd mot åtstramningspolitiken och marknadsliberaliseringen inom EU.

ENLIGT TYSKA TIDNINGEN BILD Kan Syrizaregeringen komma att utlysa nyval efter de pågående förhandlingarna. Syriza leder överlägset opinionsundersökningarna och skulle vid ett nyval kunna få egen majoritet i parlamentet.

– Vi har inget att förlora. Om EU spelar tufft måste vi visa att vi också kan spela tufft. Den grekiska befolkningen står bakom, oss sade en anonym grekisk minister till tidningen.

Samtidigt som missnöjet bland EU:s verkliga maktbärare växer kring den grekiska regeringens förhandlingstaktik om en ny ekonomisk krisplan, ökar stödet för regeringens ståndaktighet hemma i Grekland, rapporterar Sveriges Radio.

Sedan vänsterradikala partiet Syriza kom till makten efter valet i januari har den grekiska regeringens ovilja till underkastelse väckt mycket irritation bland de övriga EU-länderna [inte minst i det dominerande

Tyskland] och bland eurokraterna i Bryssel.

De vanliga grekiska medborgarna ska inte längre drabbas, är regeringens förhandlingsståndpunkt och även om det skaver i Bryssel och Berlin går det hem i Aten. Premiärminister Alexis Tsipras popularitet är uppe i nära 80 procent, enligt en nygjord opinionsundersökning.

DEN ATEN-BASERADE JURISTEN ZINA Karbasakis åsikt stämmer överens med den grekiska opinionen i stort, enligt Sveriges Radio. Enligt en nygjord opinionsundersökning anser 63 procent att regeringens förhandlingsförmåga är god.

Knappt 50 procent är nöjda med regeringen men för premiärminister Alexis Tsipras är stödet starkt. Han leder popularitetsligan med ett stöd på 78 procent och är det klart populäraste premiärministervalet sedan Grekland demokratiserades efter militärdiktaturens fall.

62 procent väljer Tsipras, före den tidigare premiärministern, högerpolitikern Antonis Samaras, som stöds av 20 procent av de tillfrågade.

ALEXIS TSIPRAS "HAR I VALKAMPANJEN LOVAT att höja pensioner och löner samtidigt som fler ska anställas i den offentliga sektorn. Något han tror ska få fart på den grekiska ekonomin. Han begär dessutom att en del av Greklands gigantiska statskuld ska efterskänkas.” Det konstaterade Wolfgang Hansson i Aftonbladet efter nyvalet i Grekland den 25 januari: ”Angela Merkel, Tysklands förbundskansler, har hittills förordat rakt motsatt medicin. Eftersom ingenting kan ske utan Tysklands medgivande kommer EU inte att ändra inställning så länge inte Merkel gör det.”

EVA-BRITT SVENSSON

Spanien kritiserar Rysslandspolitik

Greklands premiärminister Alexis Tsipras har mötts av kritik då han i samband med sitt besök i Moskva beskrev EU:s sanktioner mot Ryssland som en ”ond cirkel”, något som enligt premiärministern EU borde lämna bakom sig.

– Jag kan inte dela den grekiska premiärministerns uppfattning, sade Spaniens utrikesminister Jose Manuel Garcia-Margallo och hänvisade till EU:s enighet om att sanktionerna ska knytas till Minskavtalet, rapporterar EUBusiness.

På EU-toppmötet i mars enades medlemsländernas ledare, inklusive Alexis Tsipras, om att knyta sanktionerna mot Ryssland till uppfyllelsen av Minskavtalet – ett avtal som är ämnat att få slut på stridigheterna i östra Ukraina.

Ryssland uppges endast ha erbjudit Grekland moraliskt stöd och ett långsiktigt samarbete men inga pengar. Putin säger att Tsipras inte har begärt något ekonomiskt stöd.

ANNA-LISA ENEROTH

Spanska regeringen kväser folkrörelsen

DEN 26 MARS KLUBBADE DEN SPANSKA kongressen igenom Lagen om medborgarnas säkerhet, som innebär ett försök att kväsa proteströrelsen genom att kriminalisera dess kampmetoder.

Lagstiftningen, som föreslagits av Partido Popular och regeringschefen Mariano Rajoy, kommer nu att träda i kraft i juli i år. Lagen om medborgarnas säkerhet, mer känd som "Ley Mordaza" [Munkavlelagen], förbjuder bland annat dokumentation av polisvåld i samband med offentliga protester. Lagen är mycket långtgående. Här är några av de viktigaste punkterna:

- Fotografering och inspelning av polis: 600-30.000 euro.
- Civil olydnad mot myndighet: 600-30.000 euro.
- Ockupationer av banker som protestmetod: 600-30.000 euro.
- Ej tillståndsgiven protest: 600-30.000 euro.
- Organisering av och deltagande i församlingar eller möten på offentliga platser: 100-600 euro.
- Förhindrande eller stoppande av vräkningar: 600-30.000 euro.
- För närvaro på en ockuperad plats [inte enbart så kallade sociala center] utan även hus som ockuperats av vräkt familjer: 100-600 euro.
- Polisens svarta listor för demonstranter, aktivister och alternativ media legaliseras i och med lagen som godkända polisiära metoder.

- Möte eller samling utan för kongressen: 600-30.000 euro.
- Överklagande av böter kräver betalning av de juridiska kostnaderna, vars omfattning bestäms av hur stora böterna för det aktuella brottet är.
- Lagen legaliserar slumpmässiga ID-kontroller, vilket öppnar för så kallad rasprofilering av invandrare och minoriteter.
- Polisen kan numera "preventivt" genomföra tillslag utan att ordningen har störts.
- Regeringen kan förbjuda protester, på basis av att den bedömer att sådana kommer att "störa den allmänna ordningen".
- Allt som [med vagt ordalag] kan kategoriseras som "kritisk infrastruktur" utgör nu förbjudna platser för folkliga sammankomster, om sådana påverkar dennas funktion.
- Lagen medför böter för personer som klättrar på byggnader eller monument utan tillstånd [vanlig protestmetod för organisationer som Greenpeace].
- Munkavlelagen förbjuder också uppmaningar på internet och via twitter att delta i demonstrationer/protester som kan strida mot munkavlelagen.

Lagstiftningen är ett tydligt repressivt svar från högerregeringen riktat mot den massrörelse, bland annat Los Indignados och 15M-rörelsen, uppkallad efter den 15 maj 2011 när spontana tältläger och sittstrejker spred sig på Madrids, Barcelonas och andra storstäders gator och torg som en spontan reaktion mot korruption, nedskärningar och social ojämlikhet.

GUNNAR WESTIN

Grova kränkningar av mänskliga rättigheter

TROTS PROTESTER FRÅN SAMTLIGA oppositionspartier och demonstrationer på landets gator kunde Spaniens regeringsparti Partido Popular [PP] klubba en ny antiprotestlag i kongressen. Lagen innebär grova inskränkningar av de mänskliga rättigheterna – men möts med tystnad från EU.

Trots omfattande protester från oppositionspartier, fackföreningar och utomparlamentariska organisationer drev PP igenom lagen om medborgerlig säkerhet i kongressen, i folkmun kallad "munkavlelagen".

Den innebär en utvidgning av de långtgående befogenheter som redan 2013 gavs åt polisen när det gäller att slå ned demonstrationer och protester. Enligt Amnesty International har nu flera rättigheter kriminaliserats.

– Det är uppenbart att Spanien inte följer internationell rätt. Lagen illegaliserar viktiga delar av mötesfriheten, yttrandefriheten och rätten till information, säger Maria Serrano, spanska Amnesty International.

ENLIGT LAGEN ÄR DET BROTTSLIGT ATT DELTA i demonstrationer vid, eller nära, myndighetsbyggnader, tunnelbane- och busstationer och annan allmän infrastruktur. Den som deltar riskerar att bötfällas med belopp mellan motsvarande närmare 300.000 och 600.000 kronor.

Men även politiska ockupationer av offentliga byggnader och platser och deltagande i demonstrationer som inte på förhand godkänts av polisen är nu förenade med höga böter. Och det finns ytterligare orosmoln, enligt Maria Serrano.

– Lagen ökar polisens makt och minskar rättssäker-

Svenska Spanien-frivilligas vänner

SVENSKA SPANIENFRIVILLIGAS VÄNNER ÄR en ideell samt religiöst och partipolitiskt obunden förening med målsättningen att "bevara minnet av de spanien-frivilliga och deras insatser för demokratin".

1936 försökte general Fransisco Franco genomföra en fascistisk militärkupp mot den folkvalda spanska regeringen. Franco fick militär uppbackning av Mussolinis Italien och Hitlers Nazi-Tyskland men det spanska folket valde att göra motstånd och inbördeskrig bröt ut i landet. Från världens alla hörn och från 53 olika länder reste ca 40.000 personer till Spanien för att strida som frivilliga i kampen mot fascismen. Fler än 500 svenskar valde att ansluta sig till kampen och 170 av dessa stupade i kriget. Efter Francos seger i kriget 1939 följde 36 år av brutal diktatur för det spanska folket.

Idag växer sig reaktionära och främlingsfientliga

heten. Den är väldigt öppen för tolkning. Vad är "nära" en myndighetsbyggnad? Eftersom polisens beslut enbart kan prövas i efterhand skapas en oroande godtycklighet, säger hon.

Tillsammans med lagens skrivning om att det också är olagligt att inte visa polisman respekt och hänsyn och det tidigare förbudet mot fotografering av poliser ger polisen nästan oinskränkt makt.

Enligt Magnus Wennerhag, vid Södertörns högskola, är övriga EU-länders tystnad oroande.

– Det är oroväckande att ett parti, med rötterna i folket kring tidigare diktatorn Franco, försöker inskränka demonstrationsrätten. Det är märkligt att det kan ske utan större tryck från EU-länderna, säger han.

DET ÄR BARA FYRA DECENNIER SEDAN Spanien var en fascistisk militärdiktatur, som fängslade ett par miljoner "illojala" spanjorer och avrättade ett par hundra tusen som vågade kritisera general Francos sätt att styra landet. Det nu regerande högerpartiet Partido Popular, som har majoritet i parlamentets båda kamrar, har sina rötter i fascismen och de högergrupper som stödde Francodiktaturen.

"Den här typen av lagar som Spanien nu inför påminner oss om hur tunt demokratins skal kan vara och hur lätt det är att spräcka det", skriver Expressens krönikör Lars Lindström [6 januari].

Partido Populars munkavlelag har som syfte att knäcka proteströrelserna och att begränsa fackföreningarnas och oppositionens mobilisering, särskilt det nya vänsterpartiet Podemos.

Partiet bildades förra året och har sitt ursprung i de enorma folkliga, inte minst ungdomar, gatuprotesterna mot åtstramningspolitiken och nedskärningarna till följd av eurokrisen.

EVA-BRITT SVENSSON

krafter starka och utgör ett konkret hot mot hela arbetarrörelsen. I en tid av osäkerhet och individuella lösningar vill vi lyfta fram de solidariska och internationalistiska ideal som drev 40.000 unga män och kvinnor att resa till Spanien och kämpa för demokratin. Kampen mot fascismen i 1930-talets Europa och de spanienfrivilligas insatser kan på nytt ge lärdomar och inspiration i kampen för rättvisa.

Föreningen arrangerar föreläsningar, filmvisningar och ger ut böcker som på olika sätt berör spanska inbördeskriget. Vi bevarar material och vill vara behjälpliga med att förse forskare, journalister, anhängare till frivilliga och andra intresserade med information. Vi har även kontakt med syskonorganisationer i andra länder.

Medlemskap kostar 50 kr/år för studerande, arbetslösa samt pensionärer och 100 kr/år för arbetande. Medlemmar får interntidningen ¡Salud! tre gånger om året. Föreningen har också en hemsida med adressen www.spanienfrivilligasvanner.se.

ANNA-LISA ENEROTH

KONSTIGRÄTER

Detta nummer av Spaniensolidaritet har tillkommit på frivillig basis av aktivister som protesterar mot den pågående utvecklingen i Spanien där det dominerande högerpartiet Partido Popular, steg för steg tar tillbaka de landvinningar som skedde efter militärdiktaturens upplösning 1975. Ambitionen är att vi ska bilda en förening som ger ut ett nytebrev och som bedriver en ekonomisk insamling till de fackliga aktivister som hotas av att dömas till långa fängelsestraff och mycket höga böter. Alla intresserade kan mejla till gosta.torstensson@ownit.nu så kallar vi samman ett föreningsbildandemöte så snart som möjligt [förmodligen i Stockholm].